

Sensorveiledning eksamen LUMSP40314 – Sosiale og emosjonelle vansker.

Eksamen – individuell hjemmeeksamen.

Vurderes A-F. To interne sensorer.

Formelle krav:

- Forside
 - Bruk høgskolens mal.
- Ingen innholdsfortegnelse
- Maks 3000 ord (maks betyr maks, ikke pluss eller minus). Forside og referanselista ikke inkludert i ordtelling.
- Tekst
 - Times New Roman.
 - Skriftstørrelse 12.
 - Linjeavstand 1,5 eller 2.
- Referanser i tekst og i referanselista skal være i APA 7.

Innhold:

1. Eksamensoppgaven s. 2
2. Emnebeskrivelsen s. 4
3. Pensum s. 7
4. Semesterplan s. 9
5. Sensorveiledning s. 14

1. Eksamensoppgaven

Første del skal besvares. I Del 2 skal kandidaten velge Case 1, Case 2 eller Case 3.

Eksamensoppgave:

Del 1 (25 %)

- Gjør rede for en sosial og/eller emosjonell vanske hos barn og unge.
 - Beskriv vansken i lys av relevant teori.

Del 2 (75 %)

Velg kun en av casene under. Redegjør for deres forståelse av Petter eller Ludvigs situasjon.

- Analyser de sosiokulturelle/strukturelle betingelsene i livet til Petter/Ludvig med henblikk på lineære og sirkulære forklaringer av situasjonen de er i.
 - Diskuter hvordan funnene fra en slik oversikt kan spille inn på de spesifikke problemene de opplever.
- Beskriv ulike former for funksjonelle analyser.
 - Analyser selve atferden ut fra case-beskrivelsen ved å gjøre funksjonelle analyser.
 - Begrunn hvilke analyser dere bruker og demonstrer hvordan dere går fram.

Dere kan legge til opplysninger som dere selv vil. Det er anledning med noen generelle tips til eventuelle tiltaksformer.

Case 1

Petter er 9 år og går i 3. klasse. Han bor annenhver uke med mamma Lise, bonuspappaen Trond, og lillesøsteren Trine på 6 år. Den andre uka bor han hos pappa Carsten og fuglehunden Molly, en halvtime unna mammas hus.

Trine har akkurat begynt i første klasse på samme skole som Petter. Det synes de begge er litt stas. Petter er aktiv på skolen og god i de fleste fag, men noen ganger opplever lærerne han som litt for aktiv. I matematikk er han ofte ferdig med regneoppgavene før de andre og kan mange ganger si svarene til de andre før de rekker å regne selv. Petter kan ha en tendens til å vandre mye rundt i timen og sitter veldig sjeldent mer enn ett kvarter i strekk ved sin egen pult. Dette resulterer i at Petter får en del tilbakemeldinger på at han bryter klassereglene og at det får konsekvenser for klassen.

Petter skal nå utredes for ADHD fordi han oppleves som hyperaktiv. Foreldrene har gått med på at Petter skal utredes fordi de kan gjenkjenne aktivitetsnivået hans. De har dog ikke samme oppfatning av at det er et problem ettersom de ser han som en aktiv og sunn gutt som heller vil gjøre praktiske ting enn å spille på spillkonsoller.

Lærerne oppfatter at Petter i det siste har mistet motivasjonen på skolen og opplever at han fort mister konsentrasjonen på skolen. De ser dette spesielt knyttet til vandringen i klasserommet og at han ikke følger med. Det er noe uenighet i lærergruppa hvor noen mener at han får med seg mer enn det andre tror. Det at Petter forstyrrer de andre elevene såpass mye og at han har blitt en urolig gutt i klassen har gjort at skolen har satt inn en assistent i gruppa, men de opplever at det trengs mer for å løse situasjonen.

Derfor er du hentet inn.

Case 2

Ludvig 4 år bor sammen med mamma Therese og hennes kjæreste Peter. I tillegg er han hos pappaen sin Aasmund en helg i måneden. Therese er for tiden hjemmeværende pga. helsen. Ludvig er en gutt som helst vil klare ting selv og underholder seg selv med lek.

Ludvig er veldig glad i biler og anleggsmaskiner. I barnehagen leker han mest alene eller med to venner, Abdi og Noline. Han er ikke interessert i å leke med de andre barna. Ludvig styrer for det meste leken når de leker, men det kan noen ganger bli problematisk hvis Abdi ikke følger instruksene. Det kan også være vanskelig for Ludvig å komme inn i pågående lek. Da velger han ofte å leke for seg selv.

Kjernetiden i barnehagen er fra kl. 10–14, men Ludvig blir ofte levert mellom kl. 11.30 og 12.00. Dette har blitt tatt opp med mor flere ganger, men hun sier at hun ikke orker å krangle med han om morgenen. Ludvig kan bruke lang tid ved overganger. Det er som regel ikke noe problem å levere han i barnehagen, men det kan bli vanskelig når han skal hjem. Det ender ofte med at mor eller Peter må tvinge på han klærne og bære han med ut og inn bilen.

I det siste har det vært flere episoder hvor Ludvig har slått og dyttet noen av de andre barna som har lekt med biler i barnehagen. Han pleier ofte å samle sammen bilene og ta det med seg bak sofaen på avdelingen. Han blir sint hvis noen nærmer seg. Det har medført at ingen av de andre barna vil leke med bilene når Ludvig er der. Barnehagen har derfor valgt å fjerne bilene i perioder, men det har møtt mostand fra andre barns foreldre.

Du er spesialpedagog og bedt om å bistå med å finne løsninger.

2. Emnebeskrivelsen

LUMSP40314 Sosiale og emosjonelle vansker (Høst 2023)

Innholdsfortegnelse

- [Emnet er tilknyttet følgende studieprogram](#)
- [Anbefalte forkunnskaper](#)
- [Undervisningssemester](#)
- [Studentens læringsutbytte etter bestått emne](#)
- [Innhold](#)
- [Undervisnings- og læringsformer](#)
- [Arbeidsomfang](#)
- [Praksis](#)
- [Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen](#)
- [Eksamen](#)
- [Sensorordning](#)
- [Evaluering av emnet](#)
- [Litteratur](#)

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i *Masterstudium i spesialpedagogikk, deltid*.

Anbefalte forkunnskaper

Bestått emnet LUMSP40114 Spesialpedagogikk som fag og forskningsfelt i et inkluderende perspektiv (15 stp).

Undervisningssemester

3. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har

- inngående kunnskap om teori og forskning knyttet til barn og unge med sosiale og emosjonelle vansker
- inngående kunnskap om ulike perspektiver på sosiale og emosjonelle vansker
- inngående kunnskap om ulike tilnærminger i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker

- inngående kunnskap om sosial læring og ulike sosiale og emosjonelle vansker
- inngående kunnskap om problemstillinger knyttet til mangfold, kjønn og flerkulturelle perspektiv

Ferdigheter

Studenten kan

- anvende ulike perspektiver i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker
- analysere individuelle og kontekstuelle faktorer som forårsaker eller kan forklare sosiale og emosjonelle vansker hos barn og unge
- analysere barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling
- forstå relasjonelle utfordringer knyttet til sosiale og emosjonelle vansker

Generell kompetanse

Studenten kan

- forstå, analysere og kritisk evaluere tiltak overfor barn, elever og unge voksne med sosiale og emosjonelle vansker
- anvende fleksible tilnæringsmåter i møte med barn, elever og unge voksne med sosiale og emosjonelle vansker
- planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver og prosjekt individuelt og i grupper, og i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle og diskutere faglige problemstillinger knyttet til sosiale og emosjonelle vansker, både med fagfeller og i allmennheten

Innhold

Emnet består følgende tema:

1. Perspektiver på sosiale og emosjonelle vansker
2. Anvendelse av ulike perspektiver i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker
3. Ulike sosiale og emosjonelle vansker, eksempelvis vansker av utagerende og/eller innagerende karakter

Undervisnings- og læringsformer

Det er lagt opp til gjennomføring av emnet med fire samlinger, med forbehold om endring. Hver samling går over to eller tre dager, innenfor rammen kl. 08.00 - 16.00.

Emnet er lagt opp med veksling mellom forelesninger, individuelt arbeid, gruppearbeid, skriving av tekster, erfaringsutveksling, framlegg og diskusjoner i plenum. Deler av undervisningen kan foregå på engelsk.

Arbeidsomfang

Forventet arbeidsinnsats for studenten: 400 timer.

Praksis

Det er ikke praksisopplæring knyttet til emnet.

Studenter som tar masterstudiet som del av en 4-årig grunnskolelærerutdanning vil kunne ha praksis knyttet til emnet.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

Følgende arbeidskrav er knyttet til emnet:

- Godkjent deltakelse på forelesninger og seminar (minimum 80 % frammøte)
- Fagtekst i grupper. Oppmøte og deltagelse i veiledning og sluttevaluering av fagtekst.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell skriftlig hjemmeeksamen - tre uker

Kandidaten skal skrive en fagtekst med et omfang på 2500-3000 ord etter nærmere angitte kriterier.

Karakterskala: A - F.

Sensorordning

To interne sensorer eller én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Tilbakemelding fra studentene midtveis/underveis og sluttevaluering.

3. Pensum

- Bae. (2007). *Å se barn som subjekt: noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage [elektronisk ressurs]*. Kunnskapsdepartementet.
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/Barnehager/A-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser-for-pedagogisk-arbeid-i-barnehage-.html?id=440489>
- Dean, & Nordahl-Hansen, A. J. (2021). *A Review of Research Studying Film and Television Representations of ASD*. <https://doi.org/10.1007/s40489-021-00273-8>
- Gubbels, J., van der Put, C., & Assink, M. (2019). Risk Factors for School Absenteeism and Dropout: A Meta-Analytic Review. *Journal of youth and adolescence*, 48(9), 1637–1667. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01072-5>
- Hancock, A., Northcott, S., Hobson, H., & Clarke, M. (2023). Speech, language and communication needs and mental health: the experiences of speech and language therapists and mental health professionals. *International journal of language & communication disorders*, 58(1), 52–66. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12767>
- Hargie, O. (2006). Skill in theory: Communication as skilled performance. I Owen Hargie (Red.), *The handbook of communication skills* (3. utg., s. 7–36). (tilgjengelig i Canvas)
- Haugland, Berge, U., Gjermestad, A., Høium, K., & Løkke, J. A. (Red.). (2022). *Kunnskapsbasert miljøterapeutisk arbeid*. Universitetsforlaget. Kapitler: 2, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27.
- Havik, T., & Ingul, J. M. (2021). *How to Understand School Refusal*. <http://hdl.handle.net/11250/2823234>
- Ingul, J. M., Havik, T., & Heyne, D. (2019). Emerging School Refusal: A School-Based Framework for Identifying Early Signs and Risk Factors. *Cognitive and behavioral practice*, 26(1), 46–62. <https://doi.org/10.1016/j.cbpra.2018.03.005>
- Johannessen, K. J. (2020). *Fra uro til ro : utfordrende atferd og barns muligheter for læring* (Bakken & B. D. Perry, Red.; 1. utgave). Gyldendal.
- Kapp, S. K Gillespie-Lynch, K., Sherman, L. E., & Hutman, T. (2013). Deficit, Difference, or Both? Autism and Neurodiversity. *Developmental psychology*, 49(1), 59–71. <https://doi.org/10.1037/a0028353>
- Kunnskapsdepartementet. (u.å.). *Lov om barnehager*. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_7#%C2%A731
- Kvello, Ø. (2023). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner* (3. utg). Gyldendal Akademisk. Kapitler: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10.
- Lai, M-C., Kassee, C., Besney, R., Bonato, S., Hull, L., Mandy, W., Szatmari, P., & Ameis, S. H. (2019). Prevalence of co-occurring mental health diagnoses in the autism population: a systematic review and meta-analysis. *The Lancet. Psychiatry*, 6(10), 819–829. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30289-5](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30289-5)

- Lindbäck, S. O. & Glavin, P. (2015). Sosiale og emosjonelle kompetanser i fremtidens skole. *Bedre skole (trykt utg.)*, 1, 50–56.
- Lund, I. (2012). *Det stille atferdsproblemet : innagerende atferd i barnehage og skole*. Fagbokforl.
- Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K., Roland, E. (Red.) (2011) *Sosiale og emosjonelle vansker: barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge*. Universitetsforl.
- Milner, V., McIntosh, H., Colvert, E., & Happé, F. (2019). A Qualitative Exploration of the Female Experience of Autism Spectrum Disorder (ASD). *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 49(6), 2389–2402. <https://doi.org/10.1007/s10803-019-03906-4>
- Muris, P., & Ollendick, T. H. (2021). Current Challenges in the Diagnosis and Management of Selective Mutism in Children. *Psychology research and behavior management*, 14(14), 159–167. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S274538>
- Næss, K-A. B., & Karlsen, A. V. (Red.). (2022). *God kommunikasjon med ASK-brukere* (2. utgave). Fagbokforlaget.
- Skafle, I., Nordahl-Hansen, A., & Øien, R. A. (2020). Short Report: Social Perception of High School Students with ASD in Norway. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(2), 670–675. <https://doi.org/10.1007/s10803-019-04281-w>
- Stortingsmelding 6 (2019-2020). Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole, og SFO*. (u.å.). <https://www.regjeringen.no/contentassets/3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm201920200006000dddpdfs.pdf>
- Uthus, M. (Red.). (2022). *Elevenes psykiske helse i skolen : utdanning til å mestre egne liv* (2. utgave). Gyldendal.
- Vignes, T. (2007). Kommunikasjon for mennesker med språkvansker: valg av alternative responsformer. *Norsk tidsskrift for atferdsanalyse (trykt utg.)*, 34(1).

4. Semesterplan

LUMSP40314 – Sosiale og emosjonelle vansker

(versjon 23.10.23)

Høst 2023

Uke: 35, 38, 43, 46.

Eksamen: 29. november (tre uker)

Emneansvarlig: Anders Dechsling – anders.dechsling@hiof.no

Overordnet innhold ut fra læringsutbyttene i emnebeskrivelsen:

- Introduksjon til sosiale og emosjonelle vansker
- Perspektiver på sosiale og emosjonelle vansker
 - Anvende ulike perspektiv i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker
- Tilnærmeringer i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker
 - analysere individuelle og kontekstuelle faktorer som forårsaker eller kan forklare sosiale og emosjonelle vansker hos barn og unge
- Sosial læring og ulike sosiale og emosjonelle vansker
 - Analysere barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling
 - Forstå relasjonelle utfordringer knyttet til sosiale og emosjonelle
- Problemstillinger knyttet til mangfold, kjønn og flerkulturelle perspektiv

Emnebeskrivelsen: <https://www.hiof.no/studier/emner/lusp/pil/2023/host/lumsp40314.html>

Arbeidskrav

Følgende arbeidskrav er knyttet til emnet:

- Godkjent deltakelse på forelesninger og seminar (minimum 80 % frammøte)
- Fagtekst i grupper. Oppmøte og deltagelse i veiledning og sluttevaluering av fagtekst.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Individuell skriftlig hjemmeeksamen - tre uker

Kandidaten skal skrive en fagtekst med et omfang på 2500-3000 ord etter nærmere angitte kriterier.

Karakterskala: A - F.

Uke: 35 - Samling 1: Introduksjon om sosiale og emosjonelle vansker		
Dato, tidspunkt, rom.	Tema (foreleser)	Pensum
Onsdag 30.8 Kl. 0915-1000	Introduksjon av emnet.	Emnebeskrivelsen
Kl. 1015-1130	Forelesning: Sosiale og emosjonelle vansker – en introduksjon. (Anders Dechsling)	Midthassel et al. (2011)
Kl. 1215-1400	Forelesning: <i>Identifying emotional difficulties in children/youth.</i> (Elia Gabarron)	Thimm et al., 2023 (merk at denne forelesningen vil bli gitt på engelsk)
Torsdag 31.8 Kl. 0915-1130	Forelesning: Perspektiver på sosiale og emosjonelle vansker (Anders Dechsling)	Haugland et al. (red) (2022). Kap: 2, 3, 4, 7, 21, 23, 25, 27 Midthassel et al. (2011)
Kl. 1215-1400	Tildeling av grupper	
Fredag 1.9 Kl. 0915-1100	Forelesning: Sosiale ferdigheter og kommunikasjon. (Anders Dechsling)	Hargie (2006)
Kl. 1130-1430	Forelesning: Emosjoner og psykososiale vansker. (Veslemøy Johansson)	Lindbäck & Glavin (2015) Johannessen (2020)

Uke 38 - Samling 2: Tilmæringer i arbeid med sosiale og emosjonelle vansker		
Dato, tidspunkt, rom.	Tema (foreleser)	Pensum
Onsdag 20.9 Kl. 0915-1100	Forelesning: Forskning på sosiale og emosjonelle vansker (Hugo Cogo-Moreira)	Haugland et al. (2022), Kapittel 9.
Kl. 1130-1400	Forelesning: Funksjonelle analyser av atferd. (Anders Dechsling)	
Kl. 1415-1500	<i>Publisering og gjennomgang av arbeidskrav.</i> (Anders Dechsling)	
Torsdag 21.9 Kl. 0915-1200	Tredje generasjons kognitiv atferdsterapi med vekt på ACT og læring (Jon Arne Løkke)	Haugland et al. (red.) (2022) Kap: 21, 23 (10, 24)
Kl. 1230-1400	Forelesning: Atferd som utfordrer omgivelsene. (Anders Dechsling)	Haugland et al. (red.) (2022). Kap: 2, 4, 7, 9, 18, 19, 20
Fredag 22.9 Kl. 0915-1100	Forelesning: Skolevegring og ufrivillig skolefravær	Uthus (red.) (2022) Ingul et al. (2019) Havik & Ingul (2021) Gubbels et al. (2019)
Kl. 1130-1500	Forelesning: Innagerende atferd/sjenanse, selektiv mutisme. (Cathrine Redi)	Muris et al. (2021) Lund (2012)

Frist for innlevering av arbeidskrav (første forsøk): 11. oktober 2023, kl. 2359.

(Vurdering av første forsøk publiseres 24. oktober 2023)

Uke 43 - Samling 3: Sosial læring og ulike sosiale og emosjonelle vansker		
Dato, tidspunkt, rom.	Tema (foreleser)	Pensum
Onsdag 25.10 Kl. 0915-1200	Forelesning: Nevroutviklingsforstyrrelser. (Anders Nordahl-Hansen)	Lai et al. (2019) Milner et al. (2019) Dean & Nordahl-Hansen (2021) Skafle et al. (2020)
Kl. 1230-1500	Forelesning: Alternativ- og supplerende kommunikasjon. (Cathrine Redi og Anders Dechsling)	Vignes (2007) Næss & Karlsen (2022)
Torsdag 26.10 Kl. 0915-1130	Forelesning: Psykisk helse i skolen. (Karoline Viken)	Uthus (red.) (2022)
Kl. 1215-1500	Forelesning: Sosiale og emosjonelle vansker i barnehagen. (Ane Linn Dahl-Nielsen)	Barnehageloven § 31 Lund (2012) Midthassel et al. (2011) Kunnskapsdepartementet Meld. St. 6
Fredag 27.10 Kl. 0915-1130	Forelesning: Tilknytning og utvikling av småbarn. (Andrea Jackowski)	Tierney et al. (2013) (NB: Se informasjon i kunngjøringen 8. september i Canvas. Merk at denne forelesningen vil bli gitt på engelsk)
Kl. 1215-1400	Seminar: Veiledning og evaluering av arbeidskrav (Anders Dechsling)	

Frist for innlevering av omarbeidet versjon av arbeidskrav (siste forsøk): 7. november 2023, kl. 2359.

(Vurdering av siste forsøk publiseres 14. november 2023)

Uke 46 - Samling 4: Mangfold og flerkulturelle perspektiv		
Dato, tidspunkt, rom.	Tema (foreleser)	Pensum
Onsdag 15.11 Kl. 0915-1130	Forelesning: Nevromangfold. (Tamara Kalandadze)	Kapp et al. (2013)
Kl. 1215-1400		Hancock et al. (2023)
Torsdag 16.11 Kl. 0915-1100	Forelesning: Å se barn som subjekt. (Nina Johannessen)	Bae (2007)
Kl. 1130-1300	Forelesning: Inkludering og BPA (Anneth Nielsen, ULOBA)	
Kl. 1315-1600	Seminar: Arbeidskrav og eksamensforberedelser (Anders Dechsling)	

5 Sensorveiledning

Oppgave 1: *Gjør rede for en sosial og/eller emosjonell vanske hos barn og unge. Beskriv vansken i lys av relevant teori.*

I denne oppgaven velger kandidaten selv en sosial og/eller emosjonell vanske. Det er også anledning for kandidaten å velge sosiale og emosjonelle vansker som et overordnet tema, men det må være en avgrensning.

Kandidaten skal beskrive vansken i lys av relevant teori. En god besvarelse inneholder flesteparten av disse punktene:

- Definisjon(er) på vansken (eventuelt diagnosekriterier hvis aktuelt)
- Avgrenset problem
- Forekomst (nevnes, men det er ikke nødvendig med eksakte tall)
- Beskrivelse av teori som belyser temaet
 - Gode kildehenvisninger
- Konsekvenser av vansken
- At vanskene er kontekstavhengig

Minimumskravet for bestått er at vansken er beskrevet og at det vises til noe relevant teori.

Oppgave 2:

- *Analyser de sosiokulturellestrukturelle betingelsene i livet til Petter/Ludvig med henblikk på lineære og sirkulære forklaringer av situasjonen de er i.*
 - *Diskuter hvordan funnene fra en slik oversikt kan spille inn på de spesifikke problemene de opplever.*
- *Beskriv ulike former for funksjonelle analyser.*
 - *Analyser selve atferden ut fra case-beskrivelsen ved å gjøre funksjonelle analyser.*
 - *Begrunn hvilke analyser dere bruker og demonstrer hvordan dere går fram.*

Dere kan legge til opplysninger som dere selv vil. Det er anledning med noen generelle tips til eventuelle tiltaksformer.

Denne oppgaven består av flere deler.

Første deloppgave: Studentene skal (1) analysere de sosiokulturellestrukturelle betingelsene i livet til casen med henblikk på lineære og sirkulære forklaringer, og (2) diskutere hvordan de funnene kan spille inn på problemene som beskrives.

De sosiokulturellestrukturelle betingelsene er et langt begrep som har til hensikt å favne (a) de sosiale forholdene rundt individet, (b) de kulturelle hensynene både lokalt innad i familien og i samfunnet (klassen, bhg, etc.) individet befinner seg i, og (c) det strukturelle rundt individet knyttet til for eksempel familielogistikk, type skoleklasse, skolevei, treningstider, bemanning etc. etc.

Lineære og sirkulære forklaringer viser til ulike måter å se på årsakssammenhenger. En lineær forklaring innebærer at man ser på én årsak og én virkning. For eksempel: Gutten slo fordi han fikk tilsnakk av læreren. Sirkulære forklaringer innebærer i dette tilfellet at man tar flere perspektiv og på ulike «tidspunkt». Sirkulære forklaringer krever flere såkalte *punktueringer*. Det vil si at man tar flere øyeblikksbilder for å få bredere perspektiver på årsakssammenhengen. For eksempel: Gutten slo da han fikk tilsnakk av læreren. Gutten var allerede i konflikt med en annen elev fra friminuttet. Familien

forsov seg på morgenen slik at gutten ikke rakk å spise frokost. Læreren hadde snakket til gutten flere ganger. Læreren ... etc. etc. Hensikten er at kandidaten skal vise forståelse for at dere flere ting som kan spille inn og dermed påvirke atferd.

Hovedpoenget med dette er at studentene skal ha evnen til å «zooome inn» på en situasjon, men også huske på å «zooome ut» for å få en bredere forståelse av situasjonen og eventuelle vansker «gutten» har.

I denne delen av oppgaven forventes det at kandidatene redegjør for noen forhold de mener er relevante for casen. Disse forholdene kan kandidaten finne på selv ved å legge til informasjon. En god besvarelse av denne delen inneholder:

- Beskrivelser av ulike forhold som kan spille inn.
- En beskrivelse av hva lineære årsakssammenhenger betyr.
- En beskrivelse av hva sirkulære forklaringer kan bety.
- Anvender relevant litteratur (det er ikke krav om at studentene må bruke litteratur fra pensum)
- Avgrenser til slutt et spesifikt problem som skal være gjenstand for resten av eksamen.

Den første delen kan ligne en introduksjon til en artikkel.

Neste del skal kandidaten beskrive ulike funksjonelle analyser, deretter velge en type funksjonell analyse og deretter demonstrere hvordan den kan anvendes for å avdekke funksjonelle forhold mellom atferden(e) og funksjonen(e). Kandidatene er ikke opplært med bruk av atferdsanalytiske termer, men bør ha en forståelse av atferd må operasjonaliseres tilstrekkelig og at foranledninger og konsekvenser skjer umiddelbart før og etter atferden. De skal vite at de deretter kan tolke hva de potensielle funksjonene kan være.

I delen som kan ligne et metodekapittel skal studentene:

- Beskrive tre ulike former for funksjonelle analyser
 - Indirekte funksjonelle analyser (intervjuer, spørreskjemaer etc.)
 - Direkte funksjonelle analyser (direkte observasjon og bruk av «FAK»/ABC-skjema)
 - Eksperimentelle funksjonelle analyser (kontrollerte faser hvor man presenter ulike betingelser i hver fase for å måle forekomst av atferd)
 - Det er positivt hvis de får med at funksjonelle analyser kan anses som en slags samhandlingsanalyse.
- Beskrive hvordan de går frem for å gjennomføre den analysen de har valgt.
- Metodiske aspekter
 - Også diskutere fordeler og ulemper med de ulike formene for analyse, og deres fremgangsmåte.

I delen som kan ligne en resultatdel skal kandidatene beskrive:

- Resultatene fra de funksjonelle analysene (dvs. deskriptivt)
 - Enten framstilt som tekst, tabell eller annen fornuftig form.

I delen som kan ligne diskusjonsdel bør kandidatene diskutere:

- Potensielle funksjoner avdekket i de funksjonelle analysene.
 - Tilføring/fjerning av sosiale stimuli
 - Tilføring/fjerning av materielle stimuli
 - Tilføring/fjerning av sensoriske stimuli

- Eventuell sammenheng med de sirkulære forholdene de skrev om tidligere.
- Valg av funksjonell analyse og gjennomføring
 - Hvordan dette valget og gjennomføringen kan ha påvirket resultatene
- Andre måter å gå frem på.
- Eventuelle passende tiltak (ikke krav om dette).
 - Dersom kandidaten foreslår tiltak i tidlig fase og før kartlegging er gjort, er dette å anse som en feil. Det skal derfor trekke ned.

Minimumskravet for bestått er at studenten viser til faktorer av sosial, kulturell eller strukturell art som kan påvirke individet. Det må brukes noe relevant teori og vises til litteratur. De må beskrive minst en form for funksjonell analyse og nevne minst to. De må ha presentert resultater fra en funksjonell analyse og nevne mulige funksjoner av atferden. Dersom kandidaten har beskrevet og gjort godt rede for prosessen med å gjennomføre en indirekte funksjonell analyse, er det ikke nødvendig å beskrive de deskriptive resultatene i detalj, men funksjoner må fortsatt komme fram.

De formelle kravene er ikke tungtveiende, men kan tas hensyn til dersom kandidaten vipper mellom karakterer. Maks 3000 ord, men det er ingen minimum.

Det er også viktig å merke seg at denne eksamen er lagt opp slik at studentene vil ta utgangspunkt i egen bakgrunn og egne erfaringer. Det er i orden, men, men dersom det overskygger bruk av relevant teori og kunnskap vil det være negativt. Det er ikke en eksamen i anekdoter.

Karakter	Betegnelse	Ikke-fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.